

עיונים לשבועות עפ"י הרמב"ם

מרכז מורשת הרמב"ם רח' התנאים 6 טבריה, משרדי המרכז רח' יוחנן בן זכאי 6 טבריה, טלפקס- 04-6790632

לשאלות, הערות והארות info@harambam.org.il

לעילוי נשמת אסתר בת רחמה

כתר של תורה

הרב שאולי גרינפלד

לדברים אחרים, לכך שהלימוד צריך להיות בכריכוז, ללא הסחות דעת ו'ריחופים'. אבל אפשר גם להבין בכוונת הרמב"ם, שלימוד התורה דורש קביעות. 'לא יסיח דעתו לדברים אחרים' - אדם שבחר ללמוד תורה, עליו להיות יציב בהחלטה שלו, ולקבוע את עצמו בבית המדרש.

ממן ראש הישיבה, והרב הראשי לישראל, הגאון הרב אברהם אלקנה כהנא שפירא, היה נוהג לשנן באזננו את היסוד הזה, באזכרה לממן הראי"ה קוק זצ"ל, וכך כתוב בספרו עת לכל חפץ⁷:

"אחת שאלתי מאת ה', אותה אבקש. שבתי בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו⁸. יש בקשה: 'אחת שאלתי, ולא יותר. בלי עירובייה. צריך להיות רצון אחד ולא שניים. החיוב הוא להיות מוחלטים ברצון לשבת בבית ה', כפי שהיו אבותינו מוחלטים בחודש אלול ברצונם לקבל את הלוחות⁹, ולא לשנות את הרצון בכל פעם מחדש".

הדרך להשגת כתר של תורה, עוברת דרך הרצון וההחלטיות של הלומד. אם אדם החליט לקבוע את עצמו בבית המדרש, יש להניח שהוא אכן יזכה לכתרה של תורה. התוספות בכתובות¹⁰ שאלו כיצד יכול היה רבי עקיבא להתיר את נדרו של כלבא שבוע, הרי יש הלכה שאין פותחים בנולד, כלומר בשביל להתיר נדר, צריך שהסיבה להתרה תהיה דבר שכבר היה קיים בזמן הנדר, או שהיה עומד להיות, ורבי עקיבא הרי היה באמת עם הארץ! ענו התוספות: "דרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול". אדם שהחליט שמקומו בבית המדרש, שהוא 'הולך ללמוד' - מן הסתם יזכה לכתרה של תורה.

בגמרא בשבת¹ נאמר:

"דרש רבי סימאי: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע".

ובמשנה באבות נאמר²:

"שלושה כתרין הן: כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות. וכתר שם טוב עולה על גביהן".

וכתב הרמב"ם בפירוש המשניות:

"אלו השלש מעלות הגדולות ניתנו לאומה מראשית הציונים³, והם הכהונה והמלכות והתורה. כהונה זכה בה אהרן, ומלכות זכה בה דוד, וכתר תורה מונח לכל הרוצה להתעטר בו. אמרו: ושמה תאמר שהכתר הזה פחות הוא מן השניים? לא, אלא יותר גדול מהם, ובו יהיו השניים: "בי מלכים ימלכו"⁴ "בי שרים בי שרים ישרו"⁵. אבל כתר שם טוב הרי הוא נקנה בתורה, כלומר לימודה וקיום מצוותיה, לפי שבכך יהיה השם הטוב והאמיתי".

לימוד התורה קושר כתרים על ראשו של העוסק בה, כתר תורה וכתר שם טוב. את ההדרכה כיצד לזכות לכתר של תורה, נתן לנו הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה⁶, וכך כתב:

"מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, לא יסיח דעתו לדברים אחרים".

אפשר לפרש שכוונת הרמב"ם במילים 'לא יסיח דתו

1	פ"ח.	7	עמ' כ"א.
2	אבות ד, י"ג. בפירוש המשניות להרמב"ם במהדורת הגאון מהר"י קאפח זו משנה י"ז.	8	תהלים כ"ז, ד.
3	כלומר: בתחילת נתינת התורה. ראה הערה 100 של הגאון מהר"י קאפח.	9	השניות.
4	משלי ח, ט"ו.	10	ס"ג.
5	שם פסוק ט"ז.		
6	ג, ו.		

עיונים לשבת פרשת נשא עפ"י הרמב"ם

מרכז מורשת הרמב"ם רח' התנאים 6 טבריה, משרדי המרכז רח' יוחנן בן זכאי 6 טבריה, טלפקס- 04-6790632

לשאלות, הערות והארות info@harambam.org.il

לעילוי נשמת אסתר בת רחמה

כתר של תורה

הרב שאולי גרינפלד

כהן שאינו תלמיד חכם וצדיק, ואפילו שהוא קצת ההיפך מזה- מחויב מדי יום לברך את ישראל. ועל כך הקשה הרמב"ם: מדוע? איזה תועלת תהיה לנו מכך שיברך אותנו כהן שגדרי הצדיקות ממנו והלאה?

עונה על כך הרמב"ם, שלשאלה זו כבר השיבה התורה בעצמה: 'ואני אברכם'. הכהן אמנם נושא את כפיו ואומר את נוסח הברכה, והקדוש ברוך הוא, הוא שמברך את ישראל כפי רצונו.

מין ראש הישיבה, הגאון הרב שאול ישראלי זצ"ל, בספרו שיח שאול 50 הקשה, שהסברו של הרמב"ם משאיר אותנו תמהים:

"אם עיקר הברכה, אינה תלויה אלא בקדוש ברוך הוא, והוא הוא המברך את ישראל כחפצו, מה טיבה אפוא של המצווה שהכהנים נצטוו בה? הקצרה יד ה' מלהריק שפע ברכה על עמו מבלי תיווכו של הכהן? מה תתן ומה תוסיף ברכת הכהן, ברכת ההדיוט, כביטוי של הרמב"ם, על ברכת השם?"

הרב ישראלי הקשה: כיון שסוף סוף הברכה מגיעה מהקדוש ברוך הוא, בשביל מה בכלל נצרכת ברכת הכהנים? מה מוסיפה אמירתם את נוסח הברכה על הברכה שממקור הברכה?

ונראה ליישב, לפי מה שכתב רבינו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, בהערותיו לעולת ראיה⁶, שם ביאר שברכת כהנים אין עניינה אמירת הברכה, אלא שהכהן, זרעו של אהרן אוהב השלום ורודף השלום, ישים באהבה את השם והברכה על עם ישראל. הרי שאמנם הברכה היא מהקדוש ברוך הוא, אבל רצה הקדוש ברוך שהברכה תעבור דרך צינור של אהבה, צינור שמוביל אל 'וישם לך שלום'.

בפרשתנו, מצווים הכהנים לברך את עמו ישראל באהבה:

"וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר, כה תברכו את בני ישראל, אמור להם. יברך ה' וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויחנך. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"¹.

ובלשון הרמב"ם בספר המצוות:

"היא שנצטוו הכהנים לברך את ישראל בכל יום, והוא אמרו יתעלה 'כה תברכו את בני ישראל אמור להם'."

בהלכות תפילה ונשיאת כפיים³, מונה הרמב"ם ששה דברים המונעים מהכהן לישא את כפיו. לאחר שמסיים הרמב"ם לפרט את ששת המונעים כתב הרמב"ם כך⁴:

"כהן שלא היה לו דבר מכל אלו הדברים המונעין נשיאת כפיים, אף על פי שאינו חכם ואינו מדקדק במצות או שהיו הבריות מרננים אחריו או שלא היה משאו ומתנו בצדק- הרי זה נושא את כפיו ואין מונעין אותו, לפי שזו מצות עשה על כל כהן וכהן שראוי לנשיאת כפיים, ואין אומרים לאדם רשע הוסף רשע והמנע מן המצות.

ואל תתמה ותאמר ומה תועיל ברכת הדיוט זה? שאין קבול הברכה תלוי בכהנים, אלא בהקדוש ברוך הוא שנאמר: 'ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם', הכהנים עושים מצותן שנצטוו בה, והקדוש ברוך הוא ברחמיו מברך את ישראל כחפצו."

הרמב"ם מלמד אותנו, שכל כהן שאין לו מניעה לברך, חייב לשאת את כפיו ולברך את ישראל בכל יום. ואם כן הרי שגם

5 על התורה עמ' שס"ז.
6 עמ' תי"ג הערה ס"ג.

1 במדבר ו' כ"ב- כ"ז.
2 עשה כ"ו.
3 פרק ט"ו.
4 הלכות ו' ז'.